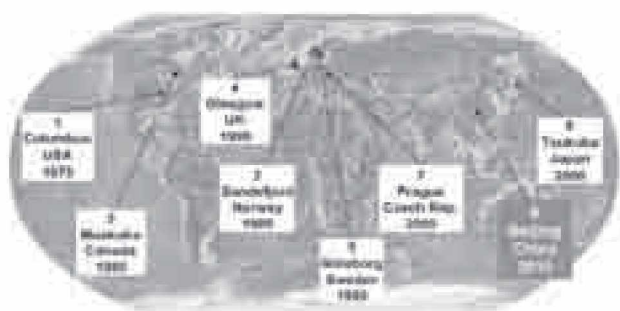

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE ACID RAIN 2005

1. ÚVOD

Ve dnech 12.–17. června 2005 se v prostorách Kongresového centra v Praze konala velká mezinárodní konference o kyselé depozici „Acid Rain 2005“. Byla to již sedmá ze série konferencí pořádaných od r. 1975 pravidelně každých pět let, postupně v USA, Norsku, Kanadě, Velké Británii, Švédsku a Japonsku (obr. 1). Podtitul letošní konference – „znečištění ovzduší, jeho účinky a budoucnost“ – reflektuje rozšíření problematiky a určitý posun od tematiky kyselých dešťů a jejich důsledků řešených v rámci předchozích konferencí izolovaně, ke komplexnějšímu pojetí, které zasazuje proces a výsledky atmosférické depozice do širšího kontextu a propojuje jej s regionálním znečištěním ovzduší, klimatickou změnou, využitím půdy, biodiverzitou a lidským zdravím.

Obr. 1 Místa konání konferencí ACID RAIN.

Konference vytvořila fórum pro intenzivní a velmi zajímavou výměnu názorů mezi přítomnými odborníky, kterých se sešlo skutečně mnoho. Zúčastnilo se jí totiž více než 600 vědců ze 40 států světa, s vysokým zastoupením účastníků z Norska, Švédska, Kanady, Velké Británie a USA. Přítomni byli i zástupci významných mezinárodních organizací – Evropské komise (EC), Ekonomické komise Spojených národů pro Evropu (UN ECE), Konference Spojených národů pro životní prostředí a rozvoj (UNCED), Organizace Spojených národů pro průmyslový rozvoj (UNIDO), Mezinárodní unie asociací pro prevenci znečištění ovzduší a ochranu životního prostředí (IUAPPA), Světové meteorologické organizace (WMO), Světové zdravotnické organizace (WHO) a Evropské agentury pro životní prostředí (EEA).

Kromě ryze odborných sekcí byla netradičně zařazena i sekce s názvem Regionální a hemisférické strategie, jejímž cílem bylo propojit vědu a politiku a názorně ukázat význam dosažení a zejména využití kvalitních vědeckých výsledků pro mezinárodní spolupráci v oblasti zlepšení životního prostředí a směřování k trvale udržitelnému rozvoji. Tuto sekci řídil Peter Gammeltoft z Evropské komise (Environment Directorate General, Clean Air and Transport Unit) s Bedřichem Moldanem z Centra pro otázky životního prostředí Karlovy univerzity.

Český hydrometeorologický ústav se významnou měrou podílel na organizaci konference, pracovníci Úseku ochrany čistoty ovzduší pak přispěli řadou prezentací k odborné náplni konference.

2. PŘÍPRAVA KONFERENCE

K přípravě konference se přistoupilo se vši vážností v dostatečném časovém předstihu přibližně dvou let. Pro řádnou

přípravu a její kontrolu byly zřízeny tři výbory: Organizační výbor, jehož vedením byl pověřen ČHMÚ v čele s J. Šantrochem, Mezinárodní vědecký výbor v čele s B. Moldanem (UK) a Výkonný výbor v čele s J. Hruškou (Česká geologická služba, ČGS).

V Organizačním výboru byla zastoupena složka státní správy i vědeckovýzkumné instituce. Konkrétně zde figurovali zástupci rezortů životního prostředí, zahraničních věcí, financí, zemědělství, průmyslu a obchodu, Univerzity Karlovy, Akademie věd ČR, Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity, České zemědělské univerzity, Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, Lesů ČR a Magistrátu hl. m. Prahy. Organizační výbor přijímal zásadní rozhodnutí ohledně celkové koncepce a organizace konference, ukládal úkoly Výkonnému výboru, složenému ze zástupců ČGS, ČHMÚ, UK, AV ČR a MŽP, a kontroloval jejich plnění. Odborná náplň konference byla připravena mezinárodním vědeckým výborem, který byl složen z renomovaných vědců z 16 států světa včetně ČR.

Praktické organizační záležitosti zajišťovala agentura Infocom, s. r. o., která byla vybrána na základě výběrového řízení vypsánoho ČHMÚ.

3. PRŮBĚH KONFERENCE

Slavnostní zahájení konference se konalo v pondělí 13. června ráno. Úvodem, pro navození atmosféry, zahrála několik skladeb Hudba hradní stráže v efektních uniformách. Poté vystoupil s věcným projevem týkajícím se životního prostředí předseda české vlády Jiří Paroubek (obr. 2). Následovaly projevy ministra životního prostředí Libora Ambrozka, místopředsedy Senátu Parlamentu ČR P. Smutného, a předsedy vědeckého výboru konference Bedřicha Moldana. Za japonskou stranu, která pořádala poslední konferenci Acid Rain před 5 lety, vystoupil Prof. Kenichi Satake z Národního institutu pro studium životního prostředí. Slavnostní zahájení moderoval předseda výkonného výboru konference Jakub Hruška.

Po slavnostním zahájení následovala první plenární přednáška a po přestávce se měli účastníci možnost sejít a diskutovat v prvním bloku posterových sekcí. Celé odpoledne bylo věnováno sekci propojující vědu a politiku. Formát konference v dalších dnech byl následující: dopoledne vždy po dvou plenárních přednáškách, paralelní odborné sekce mezi přestávkou na kávu a obědem, po obědě posterová sekce a opět paralelní ústní sekce až do večera. Ve středu se konala celodenní odborná exkurze.

Při slavnostním zakončení konference (obr. 3) které proběhlo v pátek odpoledne, byla „konferenční štafeta“ předána Číně, která přislíbila, že se ujme pořádání další konference Acid Rain 2010.

Obr. 2 Premiér České republiky Jiří Paroubek zahajuje konferenci. Foto J. Jandouš.

4. PLENÁRNÍ PŘEDNÁŠKY

Celkem sedm plenárních přednášek, z nichž každá trvala 45 min, bylo prosloveno pozvanými renomovanými odborníky. V úvodní plenární přednášce v pondělí vystoupil Henning Rodhe z University ve Stockholmu s výbornou prezentací shrnující historii a zásadní poznatky z výzkumu acidifikace a eutrofizace. Za současné nejzávažnější regionální problémy znečištění ovzduší označil

1. aerosoly a jejich vliv na zdraví a na změnu klimatu,
2. zvýšené koncentrace troposférického ozonu, jeho vliv na zdraví, vegetaci a klimatickou změnu,
3. acidifikaci v důsledku působení emisí síry a dusíku a její vliv na chemismus půd a ekologii jezer,
4. eutrofizaci v důsledku působení zejména sloučenin dusíku a vliv na snížení biodiverzity a rozvoj sinic a řas.

V plenární přednášce o účincích kyselé deponice na terestrické ekosystémy Jakuba Hrušky z ČGS odezvěla informace, že přes výrazné snížení emisí v posledních několika desetiletích se zatím ve sledovaných lesních povodích v Evropě nepozorují výrazné pozitivní změny. K tomu patrně přispívá celá

řada faktorů, jako toxicita hliníku, nedostatek živin v půdě (vápníku a hořčíku), přesycenost půdy dusíkem a nevhodné intenzivní hospodaření v lesích a zejména pěstování smrkových monokultur. Návrat půd k původnímu stavu je ve srovnání s obnovou vodních ekosystémů mnohem pomalejší. Pro ochranu půd je potřeba změnit systém hospodaření v lesích.

V přednášce Globální změna a kyselý déšť Roland Psenner z University v Innsbrucku zdůraznil, že důsledky kyselých dešťů stále přetrvávají. Vyzdvihl zásadní roli dusíku, který je klíčovou látkou nejen pro acidifikaci a eutrofizaci, ale účastní se i celé řady dalších významných procesů, jako je tvorba aerosolů, vznik troposférického ozonu a průchod UV-B záření stratosférou. Upozornil na změny v rozloze a charakteru alpských jezer, kde v důsledku zvyšující se teploty dochází k tání permafrostu a ústupu ledovců, k vytváření nových jezer a k zániku některých jezer původních. Globální oteplování se v budoucnu stane významným faktorem acidifikace a eutrofizace vodních ekosystémů. To, co se v současné době odehrává v Alpách, je modelovou situací pro budoucí scénáře v regionech s nižší rychlostí oteplování.

Tab. 1 Přehled odborných sekcí konference Acid Rain 2005.

	Sekce	Předsedající	Instituce	Stát	Počet posterů v sekci
1	Emise a jejich snižování	Leonor Tarrasson	Norský meteorologický ústav	Norsko	12
2	Dálkový přenos znečišťujících látek a jeho modelování	Anton Eliassen	Norský meteorologický ústav	Norsko	19
3	Atmosférické a depoziční procesy	Perringe Grenfelt	Švédský ústav pro výzkum životního prostředí	Švédsko	71
4	Acidifikace a perzistentní organické sloučeniny	Ivan Holoubek	RECETOX – TOCOEN	Česká republika	4
5	Znečištění ovzduší a účinky neacidifikujících látek (ozon a částice)	David Fowler	Centrum pro ekologii a hydrologii	Velká Británie	42
6	Acidifikace v oblastech mimo Evropu a Severní Ameriku	Nobu Ohte	Kyotská univerzita	Japonsko	31
7	Acidifikace půdy a návrat k původnímu stavu, nerovnováha nutričních látek	Reinhard F. Huettl	Brandenburgská technická univerzita	SRN	31
8	Poškození lesů a jeho příčiny	Karl-Heinz Feger	Dráždanská technická univerzita	SRN	28
9	Biogeochemické cykly	Myron J. Mitchell	Státní univerzita v New Yorku	USA	32
10	Acidifikace vod	Peter Dillon	Trentská univerzita	Kanada	21
11	Vlivy acidifikace na vodní organismy	Antonio B.S. Poleo	Univerzita v Oslo	Norsko	33
12	Role organického uhlíku v acidifikaci ekosystémů	Kevin Bishop	Švédská zemědělská univerzita	Švédsko	0
13	Modelování acidifikačních procesů a trendů	Alan Jenkins	Centrum pro ekologii a hydrologii	Velká Británie	16
14	Kritické zátěže	Maximilian Posch	RIVM	Nizozemí	20
15	Opatření proti acidifikaci půdy a vody	Wolfgang Schaaf	Brandenburgská technická univerzita	SRN	11
16	Dlouhodobé trendy acidifikace a návratu k původnímu stavu -případové studie	Brit Lisa Skjellkvale	Norský ústav pro výzkum vody NIVA	Norsko	28
17	Acidifikace a globální změna	Chris Evans	Centrum pro ekologii a hydrologii	Velká Británie	10
18	Acidifikace a kovy	Josef Veselý	Česká geologická služba	Česká republika	28
19	Ekosystémové experimenty	Filip Moldan	Švédský ústav pro výzkum životního prostředí	Švédsko	11
20	Vliv dusíku na ekosystémy	Christine L. Goodale	Cornellová univerzita	USA	32
21	Archivy historických dat	Richard Bindler	Univerzita v Umeå	Švédsko	1
22	Znečištění ovzduší a jeho vliv na materiály a kulturní dědictví	Vladimir Kucera	Švédský ústav pro výzkum koroze	Švédsko	8
23+24	Regionální a hemisférické strategie	Peter Gammeltoft/Bedrich Moldan	Evropská komise/ UK		18
25	Dopady znečištění ovzduší na zdraví	Michal Krzyzanowski	WHO, Evropské centrum pro životní prostředí a zdraví		1
	Izotopová sekce (průřezová přes všechna témata)	Thomas D. Bullen/ Martin Novák	Geologický ústav USA/ Česká geologická služba	USA/ Česká republika	

Obr. 3 Slavnostní zakončení konference. Zleva Prof. Dagong Tang (zástupce organizačního výboru příští konference), Ing. Jaroslav Šantroch, CSc. (předseda organizačního výboru konference), Prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc. (předseda mezinárodního vědeckého výboru konference), RNDr. Jakub Hruška (předseda výkonného výboru) a Ing. Klára Quasnicová (MŽP). Foto J. Ostatnická.

Dále byly prezentovány plenární přednášky Znečištění atmosféry kovy: archivy, metody a historie (Stephen A. Norton z University v Maine v USA), Reakce acidifikovaných povodí na snížení atmosférické depozice (Charles T. Driscoll z University v Syracuse v USA), Propojení mezi vědeckými a politickými aktivitami ve vztahu ke kyselým dešťům (Keith R. Bull z UN ECE) a Problematika dusíku (Bridget A. Emmett z Centra pro ekologii a hydrologii ve Velké Británii).

5. ODBORNÉ SEKCE

Odborný program se odehrával ve 25 sekcích (tab. 1), probíhajících vždy paralelně po 3–4 v sálech různé kapacity. Organizátoři, předsedající sekcí i přednášející se snažili o striktní dodržení časového programu, aby účastníci mohli volně mezi sekcemi přecházet.

V každé sekci bylo vybráno maximálně 6 ústních příspěvků (jeden v délce 20 min, ostatní po 15 min), ostatní prezentace byly posterové. Je velmi potěšitelné, že v tak silné konkurenci bylo pro ústní prezentaci vybráno i 12 českých příspěvků (2 z nich z ČHMÚ). Již při přípravě konference panovala mezi členy konferenčních výborů všeobecná shoda na tom, že je potřeba zdůraznit význam posterových sdělení a postavit je naroveň s ústními příspěvky. Posterům byla tedy na této konferenci věnována značná pozornost a byl jim vyhrazen dostatečný časový prostor. Postery byly podle sekcí diskutovány vždy v devadesátiminutovém bloku zařazeném po obědě, takže tvořily vítanou přestávku mezi nasloucháním ústním příspěvkům v dopolední a odpolední sekci. Organizátoři též uspořádali soutěž o nejlepší poster. V tajném hlasování ve velmi tvrdé konkurenci ca 550 posterových příspěvků, z nichž naprostá většina byla na vynikající obsahové i formální úrovni, se na prvních třech místech umístily autoři ze skandinávských států (1. Norsko, 2. Švédsko, 3. Finsko).

6. ZÁSADNÍ POZNATKY

Obsahově velmi nabitá konference přinesla účastníkům řadu nových poznatků, které lze v tomto čistě informativním článku zprostředkovat pouze zlomkovitě.

Z hlediska odborné náplně Úseku ochrany čistoty ovzduší ČHMÚ patřily k nejzajímavějším sekce týkající se emisí a emisních zdrojů, dálkového přenosu znečišťujících látek a jeho modelování, atmosférické a depoziční procesy, znečištění ovzduší a účinky neacidifikujících polutantů (zejména přízemní ozon a aerosolové částice), poškozování lesů a jeho příčiny a dopady znečištění ovzduší na lidské zdraví.

Bylo konstatováno, že podle oficiálních údajů UNFPA (United Nations Population Fund znečištění/Populační fond OSN), má znečištění venkovního ovzduší za následek smrt asi 500 000 lidí ročně (údaj za r. 2001). Jedná se zejména o obyvatele měst, a to ze 70 % v rozvojových zemích. Hlavní příčinou jsou aerosolové částice. V přednášce Michaela Krzyzanowského z WHO odezněly nejnovější informace o zdravotních rizicích evropské populace v důsledku působení jemných aerosolových částic. Jejich převládajícím zdrojem je ve venkovním ovzduší doprava. Na základě tzv. meta-analýzy, tedy analýzy souhrnu výsledků všech dostupných studií, je zřejmé, že zvýšení koncentrací částic frakce PM_{10} o $10 \mu g \cdot m^{-3}$ přináší zvýšení mortality o přibližně 0,6 %, bez ohledu

na to jaká byla původní koncentrace. Týká se to v podstatě všech evropských měst, více i méně znečištěných. Tento poznatek podporuje předpoklad, že aerosolové částice vykazují tzv. bezprahové působení, a že tedy není možné stanovit bezpečný práh či limit chránící zdraví populace. U jemných částic $PM_{2,5}$ naznačují dosavadní výsledky studií dokonce 6% zvýšení mortality při zvýšení koncentrací o 5 %. Bylo prokázáno i významné snížení očekávané délky života v důsledku působení antropogenních zdrojů $PM_{2,5}$. U genetiky disponovaných osob je průměrné snížení očekávané délky života o 10 let, u každého z nás pak v průměru o 0,5 roku.

Klea Katsouyanni z University v Aténách se zabývala podrobně důsledky zvýšených koncentrací přízemního ozonu na evropskou populaci. Krátkodobé účinky se projevují u ozonu poněkud méně než u aerosolových částic. Dosavadní výsledky ukazují na zvýšený denní počet zemřelých o 0,4 % při zvýšení koncentrace ozonu o $10 \mu g \cdot m^{-3}$. Tento účinek je prokázán celoročně, uvažujeme-li pouze letní období, dochází k asi 50% zvýšení. Byl také zaznamenán prokazatelný vzrůst pacientů hospitalizovaných v důsledku respiračních problémů, a to asi o 0,7 % při zvýšení koncentrací O_3 o $10 \mu g \cdot m^{-3}$. Krátkodobé účinky jsou dokumentovány mnohem lépe než dlouhodobé, těmi se dosud zabývalo pouze několik málo epidemiologických studií. Účinky 24hodinových průměrných koncentrací jsou podobné účinkům osmihodinových průměrných koncentrací. Stejně tak jako pro suspendované částice ani pro přízemní ozon nelze určit bezpečný krátkodobý či dlouhodobý práh, který by zajistil ochranu lidského zdraví. Existuje značná individuální variabilita v reakcích na expozici ozonem.

V r. 2005 budou WHO vydány aktualizované směrnice pro znečišťující látky v ovzduší jako odborný podklad pro revizi limitních hodnot Evropské unie, a tím i jednotlivých členských států.

V Závěrečném prohlášení z konference, dokumentu, který zhuštěnou formou na dvou stránkách shrnuje hlavní závěry konference, se konstatuje, že v Evropě a Severní Americe došlo od sedmdesátých let 20. století, kdy byly zaznamenány výrazné škody na vodních i terestrických ekosystémech, k výraznému zlepšení. Emise síry a v menší míře i dusíku se podařilo v důsledku opatření na mezinárodní úrovni i v rámci jednotlivých států snížit, acidifikace půdy a povrchových vod se v mnoha regionech zastavila a začala obnova ekosystémů. Těchto zásadních výsledků bylo dosaženo díky konvenci o dálkovém přenosu znečišťujících látek CLRTAP. Stále však

není zcela vyhráno, návrat do původního stavu je zatím pomalý a proměnlivý a je provázen celou řadou matoucích faktorů. Je zřejmé, že i po implementaci Göteborgského protokolu a související legislativy, bude docházet k překračování kritických zátěží v rozsáhlých oblastech Evropy a Severní Ameriky a situace po r. 2020 se jeví, zejména vzhledem k emisím dusíku a jeho vlivům, značně problematičtěji.

V mnoha regionech světa, mimo Evropu a Severní Ameriku, se kyselý déšť, a obecně celá řada znečišťujících polutantů v ovzduší, stává stále závažnějším problémem. I když emise síry a dusíku poklesly v Evropě a ve východních oblastech Severní Ameriky, všude jinde je pozorován jejich rychlý vzrůst. Jedná se zejména o Čínu, Japonsko a Indický subkontinent, kde příčinou je zvyšující se spotřeba fosilních paliv a zemědělství, které má uspokojit potřeby rychle rostoucí populace.

I přes dosažení značného pokroku v chápání problematiky kyselého deště, jeho příčin i důsledků, je zřejmé, že existuje řada dalších faktorů, které se mohou v procesech acidifikace a návratu k původnímu stavu jevit jako matoucí. Jedná se zejména o roli klimatu a budoucí potenciální klimatické změny, o další různé disturbance ekosystémů a synergetické účinky polutantů působících současně. Jako jeden z důležitých faktorů vedoucí k půdní acidifikaci je též intenzivní hospodaření v lesích, které zpomaluje obnovu acidifikovaných ekosystémů a návrat k žádoucímu stavu. Tento problém se projevuje zejména v horských oblastech střední Evropy.

Na problematice kyselého deště lze výborně demonstrovat, jak lze monitoring a kvalitní vědecké výsledky využít pro rozumná a účinná politická opatření. Globální problémy znečištění však vyžadují globální řešení. Zůstává tak stále celá řada problémů k řešení, a to jak pro odborníky, tak i politiky.

7. EXKURZE

Uprostřed týdne, ve středu, se konala celodenní odborná exkurze, při které měli účastníci navštívit lokality spjaté tematicky s konferencí. Oblasti, do kterých se směřovalo, byly horské lesy postižené v minulosti působením kyselé depozice a následnou acidifikací: Šumava, Orlické hory, Slavkovský les, Krkonoše, Krušné hory a Jizerské hory, v nabídce byla i návštěva observatoře ČHMÚ v Košetcích na Českomoravské vysočině. Exkurze do terénu vedli především pracovníci České geologické služby ve spolupráci s pracovníky Lesů ČR, Akademie věd ČR, Univerzity Karlovy a ČHMÚ.

Obr. 4 Exkurze do Bavorského lesa. Povzbudivé výsledky přirozené obnovy lesa v bezzásahových zónách Národního parku. Foto J. Kubizňáková.

Německá strana nabídla exkurzi do Národního parku Bavorský les s návštěvou výzkumných ploch programu Integrovaného monitoringu pro sledování vlivů znečištěného ovzduší na ekosystémy (ICP-IM) v oblasti Forrelenbach. Účastníci se též seznámili s přesvědčivými výsledky přirozené obnovy lesa v bezzásahových zónách. V lokalitách, kde byly ponechány staré uschlé stromy, bují hustý podrost mechů, kapradí a borůvčí, ve kterém vyrůstají vitální mladé stromky (obr. 4). Studie provedená pro objektivizaci výsledků přirozené obnovy lesa shrnuje, že od r. 1991, kdy se zde vyskytovalo v průměru na ploše 1 ha pouze 978 stromů vyšších než 20 cm, k r. 2002 to bylo již 2 676 jedinců na 1 ha a 4 571 jedinců o výšce mezi 10 a 20 cm. I za předpokladu, že by většina regenerovaných jedinců nedosáhla výšky u které je možné pokládat regeneraci za úspěšnou, dosáhla dle sdělení Spolkového úřadu pro životní prostředí a Správy NP Bavorský les regenerační hustota úrovně srovnatelné s cíli vytčenými pro obhospodařované lesy v nížinách.

Exkurze byla v ceně konferenčního poplatku a na základě podrobných informací o jednotlivých destinacích zveřejněných na webové stránce konference v dostatečném časovém předstihu, se účastníci mohli rozhodnout, kam se chtějí vydat. S přibližně dvouročním předstihem, kdy se konference začala organizovat, se zdála myšlenka uspořádat celodenní exkurzi právě uprostřed týdne, jako výborná. Ironií osudu však nakonec byla právě středa jediným dnem, kdy za celou dobu trvání konference přišlo, a to v některých oblastech dokonce velmi silně, takže se program v některých místech musel vzhledem k počasí určitým způsobem upravit. Naštěstí to účastníci brali sportovně a s pochopením.

8. DOPROVODNÉ ODBORNÉ AKCE

Kromě odborného programu konference bylo při příležitosti shromáždění takového množství vědců pořádáno i několik doprovodných odborných akcí. Jednalo se o pracovní zasedání Vědecké poradní skupiny pro kvalitu srážek v rámci programu Světové meteorologické organizace Globální sledování atmosféry (WMO-GAW Precipitation Chemistry Science Advisory Group), Seminář o bilanci síry v zalesněných povodích a Diskusní forum pro mezinárodní spolupráci v rámci hemisférického znečištění Severní polokoule, iniciované zástupci IUAPPA a SEI (Stockholm Environment Institute).

K dispozici účastníkům též byly bezplatně poskytnuty některé publikace, jako např. zpráva Clearing the air, vydaná Ekonomickou komisí pro Evropu k 25. výročí Konvence o dálkovém přenosu znečišťujících látek přes hranice států, či zpráva Review and Assessment of Air Pollution Effects and their Recorded Trends vydaná pracovní skupinou pro účinky UNECE Konvence o dálkovém přenosu znečišťujících látek. Zájemci mohli získat i číslo mezinárodního časopisu AMBIO věnované speciálně problematice, kterou se konference zabývala a ve kterém publikovala zásadní články s nejnovějšími výsledky řada účastníků konference. K dispozici byly i publikace o českých lesích a znečištění ovzduší v Krušných horách v angličtině.

9. VÝSTUPY KONFERENCE

Abstrakty ústních i posterových příspěvků v rozsahu 1 stránky formátu A4 řazené podle odborných sekcí jsou shromážděny v obsáhlém sborníku konferenčních abstraktů (citace Húnová I., Ostatnická J., Dostálová Z. a Navrátil T. eds.: Acid Rain 2005. Conference abstracts. Praha: ČHMÚ. ISBN: 80-86690-25-3. 762 str.). V současné době jsou zatím k dispozici i ke stažení ve formě souborů .pdf na webové stránce

www.acidrain2005.cz, která bude aktivní ještě několik měsíců po ukončení konference.

Sedmdesát rukopisů vybraných z 200 podaných příspěvků bude podrobena řádnému recenznímu řízení a poté publikováno ve dvou mezinárodních impaktovaných časopisech: *Applied Geochemistry* (nakladatelství Elsevier) a *Water, Air and Soil Pollution: Focus* (nakladatelství Kluwer).

10. SPOLEČENSKÉ AKCE

Odborný program konference byl doplněn několika společenskými akcemi. Na úvod v neděli večer byla v Kongresovém centru uspořádána pro všechny účastníky „Welcome party“.

V pondělí večer se konala recepce pro významné účastníky konference pořádaná v citlivě zrekonstruovaných secesních sálech rezidence primátora na Mariánském náměstí, která byla laskavě nabídnuta Magistrátem hl. m. Prahy. Recepce se v pondělí večer zúčastnilo asi 70 zvaných osob (předsedající sekci, pozvaní řečníci, členové Konferenčních výborů).

Slavnostní konferenční večeře ve čtvrtek večer byla uspořádána v krásných prostorách Žofína. Kromě interiéru bylo možné vzhledem k příznivému počasí využít i teras, které umožňují nezapomenutelné výhledy na Vltavu a Hradčany. K poslechu hrála stejně jako při slavnostním zahájení Hudba hradní stráže. Při této příležitosti byly předány ceny autorům posterů, kteří se na základě tajného hlasování účastníků konference umístily na prvních třech místech.

11. MEDIÁLNÍ POKRYTÍ

Konferenci byla ze strany médií věnována značná pozornost. Hned první den byla uspořádána v Kongresovém centru tisková konference, B. Moldan a J. Hruška vystoupili v televizním vysílání. Kratší informativní články o problematice kyselých dešťů vyšly v Hospodářských a Lidových novinách. Průběh konference natáčela i norská televize.

Iva Hůnová